

societat catalana de sociologia
de l'institut d'estudis catalans

associació catalana de sociologia

núm. 60 gener 2000

Notícies de l'ACS

Celebració de l'assemblea general de socis i elecció de la nova junta de l'ACS.

El proppassat 29 de novembre es va celebrar l'assemblea general de socis de l'ACS. D'aquest acte en va sortir elegida la nova junta pels propers dos anys.

L'acte va començar amb un parlament del president sortint que va exposar un balanç molt positiu sobre la gestió i activitats desenvolupades per l'ACS durant aquests dos anys. Així, en Sebastià Sarasa va valorar la tasca realitzada tant pel que fa al desenvolupament d'activitats i serveis pels socis i pels sociòlegs en general, com a les relacions establertes amb altres entitats. Al respecte, va fer esment de l'augment de la presència institucional de l'ACS.

Pel que fa a les activitats, la junta de l'ACS ha rebut nombroses felicitacions sobre el III Congrés Català de Sociologia celebrat a Lleida el març de 1999. Aquest congrés es pot qualificar d'èxit tant pel que es refereix a la gran participació com per la qualitat i rigor de la trentena de grups de treball existents, i també pels debats que s'hi varen desenvolupar. Al respecte cal agrair la col.laboració de tots els assistents, de les diverses universitats catalanes i del Col.legi de politòlegs i sociòlegs; així com expressament s'agraeix la predisposició i suport per part de les institucions i Universitat lleidatanes. Un aspecte que s'ha valorat molt ha estat la restricció del congrés a un tema concret, en aquest cas sota el lema de *La desigualtat a Catalunya. Cal un nou contracte social?* Es considera que d'això s'ha de prendre nota pels propers congressos.

D'altres activitats de les quals es va fer esment són la continuació de la Revista Catalana de Sociologia, que actualment va pel número 10. També es va referir al desenvolupament molt satisfactori del curs de *La recerca sociològica a Catalunya*, del que cal agrair la inestimable col.laboració dels diversos centres visitats. Al respecte, cal dir que des d'aquestes pàgines es té la intenció d'oferir els treballs sobre les visites a cada centre escrits pels alumnes del curs. A més, pel que fa als estudiants, comentar les pràctiques d'alumnes que s'han realitzat a l'associació el darrer any.

SUMARI

Notícies de l'ACS	1-3
Crítica de llibres	4-7
Convocatòries i cursos	7
Publicacions dels socis	8

Coordinació: Anna Garcia i Carles
Gironès

Secretària: Montse Camps
Associació Catalana de Sociologia
Filial de l'Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Tels. 93 270 16 20./270 16 51
Fax: 93 270 11 80
Correu electrònic: mcamps@iec.es

Finalment, d'altres temes que en Sebastià va mencionar són el del conflicte amb la FES, el qual de cap manera es podia resoldre satisfactòriament; però s'aconsegueix modificar la proposta inicial de Madrid per apropar-la als interessos majoritaris dels sociòlegs catalans. A més, la signatura d'un conveni amb el Col·legi de Doctors i Llicenciats en Ciències Polítiques i Sociologia en el qual socis de l'ACS i col·legiats gaudeixen dels mateixos drets en alguns aspectes i un acord de col·laboració amb l'associació d'estudiants ALIES.

Tot seguit el Secretari sortint, en Raimon Bonal i el Tresorer Carles Prats varen fer esment de la 2ª edició del curs *La recerca sociològica a Catalunya* i del Concurs de Joves Sociòlegs, enguany en la seva quarta edició. També es va esmentar els tractes amb els membres del CREA, Centre de Recerca d'Educació d'Adults, per què es desenvolupi el seminari de teoria sociològica que actualment du a terme aquest equip a la UB. A més, es va comentar que l'ACS tenia aleshores un superàvit de 2.100.000 PTA.

Després es va encetar un torn de paraules dels assistents en el qual es va coincidir amb la valoració feta per la junta i es varen aportar alguns valuosos suggeriments. Al respecte, alguns assistents varen comentar la necessitat d'un fòrum de debat periòdic, cosa que la junta entrant en pren bona nota.

Finalment es va procedir a l'elecció de la nova junta. En base a la candidatura conjunta presentada, la nova junta de l'ACS queda composta així:

President:	Carles Prats
Vicepresidents:	Raimon Bonal Joan Costa Sebastià Sarasa
Secretària:	Encarna Herrera
Tresorer:	Xavier Godàs
Vocals:	Joaquim Casals Anna Garcia Carles Gironès Josep Pont Paquita Sanvicén Eulàlia Solé
Vocals ALIES:	Imma Jiménez Ignasi Pons

La nova junta té el desig de continuar amb totes les tasques que engegades per les anteriors juntes, corregint-les i millorant-les si s'escau, i de començar-ne d'altres de noves, com ara la plana web; sempre amb la intenció d'oferir suport als nostres socis i a la disciplina sociològica en general.

La plana web de l'Associació Catalana de Sociologia.

Actualment la utilització generalitzada de les tecnologies avançades de contacte ràpid en el marc de les comunicacions interprofessionals fa imprescindible que les organitzacions com la nostra disposin, com a eines de maneig i d'intercomunicació bàsiques, d'un correu electrònic i d'una plana web. Per això, pròximament l'ACS té previst posar en marxa la nostra plana web.

Els objectius bàsics que es pretén assolir són utilitzar la plana com a carta de presentació; ser un espai de referència útil per als sociòlegs i estudiants de sociologia i, en general, per a tota la comunitat relacionada amb els estudis de ciències socials; ser un lligam de comunicació amb les diverses entitats que treballen en sociologia i ciències relacionades; i per últim ser un punt d'informació de permanent actualitat de tot el que estigui relacionat amb la ciència sociològica.

Trobades de debat organitzades per l'ACS.

Fent-se ressò de les demandes sobre un espai de debat exposades a l'Assemblea General de Socis, la junta de l'ACS iniciarà pròximament unes trobades orientades a cobrir aquesta necessitat. Està previst que el desenvolupament es faci coincidint amb la publicació de la Revista Catalana de Sociologia. D'aquesta manera, es proposarà als coordinadors de cada número que preparin una reunió-debat sobre el tema tractat a la Revista procurant la presència dels autors i d'experts en el tema. Sobre la celebració dels propers debats, s'informarà oportunament als socis de l'ACS a través d'aquestes línies.

El seminari de Teoria Sociològica Crítica de la Universitat de Barcelona.

Des de fa ja alguns anys els professors del Departament de Teoria Sociològica, Filosofia del Dret i Metodologia de les Ciències Socials, Ramon Flecha i Raimon Bonal, es reuneixen mensualment en una tertúlia de caràcter científic amb un grup de persones, professors, recent llicenciats i estudiants, per debatre els grans temes de la teoria sociològica actual. Es parteix de lectures prèviament acordades, alguna persona del grup prepara una petita presentació i s'entaula un diàleg sense cap mena de pretensió per a posar en comú els diversos extrems del que la lectura de torn suggereix.

És així com s'ha treballat diversos textos: *Teoría de la Acción Comunicativa* (dos toms) d'Habermas, *La construcción de la realidad social* de Searle, *Sociología de la vida cotidiana* d'Agnes Heller, *Modernidad Reflexiva* de Giddens-Larsh-Beck, *La era de la información* (tres toms) de Castells, *¿Podemos vivir juntos?* d'Alain Touraine, *La sociedad del riesgo* d'Ulric Beck.

L'experiència ha estat molt beneficiosa pels participants des del moment que es tracta d'un espai intel·lectual i comunicatiu de reflexions entorn del pensament sociològic actual. El diàleg es manté a un nivell d'igualtat i tots els integrants s'esforcen en buscar línies interpretatives de pensament entorn dels grans problemes de la societat des de la perspectiva de la sociologia.

Ara ha arribat el moment de pensar que el Seminari de Sociologia Crítica s'hauria d'obrir; no per a què es converteixi en una trobada de multituds, sinó per a estendre la seva actuació i la seva tasca més enllà.

El Seminari de Teoria Sociològica Crítica està pensant en la possibilitat d'erigir-se en el grup *ad hoc* de Catalunya (sense descartar d'entrar posteriorment a la Federació Espanyola de Sociologia com un grup especial). El primer pas potser seria fer unes jornades de teoria crítica amb la col·laboració de l'Associació Catalana de Sociologia intentant consolidar el projecte de difusió i d'expansió de la seva tasca.

Crítica de llibres

La responsabilitat: una qüestió d'amor (propi).

“Hasta ahora los hombres se han dedicado a transformar el mundo, de lo que se trata a partir de ahora es de que se hagan cargo de él”.

(M. Cruz)

¡Any nou, vida Nova!. Aquesta és, sense dubte, una de les “dites populars” més cèlebres que molts de nosaltres escoltem en els darrers alès d'un any que ens deixa i que deixem. Aquests són dies de reflexió per a uns i d'inflexió per a altres en el transcurs dels quals hom recorre, amb més o menys nostàlgia, i, amb més o menys incertesa, els camins –transversals o verticals, uni o bidireccionals, estrets o amples -, que han traçat els diversos episodis, ambients i paisatges d'un any més *de* i *en* la nostra vida. Esdeveniments previstos o fortuïts, accions deliberades o apassionades, fets consumats o iniciats, converses abreujades o ajornades, paraules silenciades o notificades, promeses implorades o menyspreades, gests recriminats o aprovats, tot entra ja a formar part del nostre passat més immediat. L'arribada d'un nou any sembla acompanyar-se, a més, de l'admirada disposició que alguns mostren per a dur a terme petites modificacions –altres diuen grans canvis- en les seves vides, a saber, des de deixar de fumar, beure o menjar, fins a comprar-se un pis, un cotxe o tenir un fill. Ara bé, també és ben sabut que si bé els propòsits són infinits, les seves realitzacions, sovint són “costoses”. Sigui com sigui, gairebé tots intentem no (re)caure en els errors comesos, jurant-nos, un cop més, “que allò no tornarà a passar”, mentre inventem, imaginem, somiem, un futur, un nou any que encara que ple de bones intencions, esdevindrà atzarós i imprevisible com la resta d'anys del nostre record. Però, per alguns, enguany és especial, més especial que mai: l'inici d'un nou mil.lenni i el punt i final d'un segle tan científicament poderós com políticament i militarment destructor. Per altres, el segle XXI encara no arriba, doncs haurem, d'esperar un incert nou any! I hi ha qui, enmig de la disputa, se sap vivint i (re)vivint la seva existència de manera tan confusa i sospitosa com entusiasta i indiferent.

Ara bé, deixant de banda l'estat de febre mil.lenarista col.lectiva que ens assalta i al marge de les grans promeses que ens fem de cara al nou any, hi ha conjunt de qüestions que mereixen ser reflexionades si més no tingudes en compte si volem encarar el nou segle, sigui ara o d'aquí un any, d'una *forma* més humana i de manera responsable. En efecte, el 99 ha

I potser, alguna veu innocent dubtosa del món cruel que creàvem i habitàvem ens preguntarà: i això de qui era responsabilitat?. I només una sincera, honesta i humil veu respondrà: de tots.

passat i amb ell hem deixat enrera tota una successió de fets que, els de més sort, passaran a formar part, en el futur, dels llibres d'història. Recordarem amb malenconia i esglai aquelles escenes devastadores de l'huracà Mitch, del terratrèmol de Turquia, de les inundacions de Veneçuela i dels temporals del sud de França. Probablement es reviurà un altre Kosovo i Txetxènia (hores d'ara ningú no creu ja en la bona voluntat política). El trencament de la treva d'ETA ens mantindrà de nou en alerta i continuarem la sobretaula amb més capítols sobre violència domèstica. La llei d'estrangeria posarà al *seu lloc* als immigrants mentre la reforma educativa continuarà apostant per la *integració social*. Aquests i altres esdeveniments, ens agradi o no, diran alguns, són ja peces de la nostra memòria col·lectiva i d'algunes d'elles haurem de *respondre* davant els nostres fills, néts o alumnes. I potser, alguna veu innocent dubtosa del món cruel que creàvem i habitàvem ens preguntarà: i això de qui era responsabilitat?. I només una sincera, honesta i humil veu respondrà: de tots. Perquè, certament, amb major o menor mesura, tots som responsables del petit i gran món que, col·lectivament, creem i habitem.

Aquesta primera reflexió és una excusa de la que lliurement m'he servit –encara que també una mica obligada i cansada davant de tanta propaganda mil·lenarista i tant home (i però amb perfil psicològic femení!) del mil·lenni – per a convidar-vos a la lectura i reflexió del darrer llibre de Manuel Cruz escrit, segons el propi autor, esperant “persuadir al lector de què la tasca de fer-se càrrec del seu propi món (amb ell mateix dins), a més d'important i necessària, és també la més desitjable que en aquest moment estem en condicions d'imaginar”. I és que, certament, en el nostre present l'increment i l'acceleració tecnològica que s'ha produït a finals del mil·lenni no només ha generat allò que uns i altres anomenen “globalització” sinó que amb això ha vingut a trastocar-se la naturalesa mateixa de l'acció humana. Segons sembla, s'han acabat ja els temps en què l'actor (individual o col·lectiu) podia calibrar els efectes immediats i/o mediats que es derivaven del seu procedir. Avui, diuen alguns, les conseqüències de les nostres accions (i omissions) resulten, per una part, tan il·limitades com imprevisibles mentre que, per l'altra, s'amplia indefinidament el número d'afectats per elles. Si a això hi afegim la “hibridació” o el “nomadisme” de les nostres identitats per la multiplicació, diversificació i mobilitat dels “àmbits de pertinença” en els que ella es forja, acabem trobant-nos en un escenari format pel que Cruz denomina “espais d'irresponsabilitat”, en el que cada vegada resulta més difícil reconèixer els protagonistes de les accions que ocasionen les múltiples formes de violència i misèria pròpies del nostre món. En efecte, la nostra responsabilitat individual i col·lectiva s'eclipsa i s'evapora quan ens habituem a identificar com a responsables del que (ens) passa bé sigui a la “naturalesa”

(...) esperant “persuadir al lector de què la tasca de fer-se càrrec del seu propi món (amb ell mateix dins), a més d'important i necessària, és també la més desitjable que en aquest moment estem en condicions d'imaginar”.

(*catàstrofes naturals*, diem, això és, misterioses forces de la naturalesa que es resisteixen a ser capturades pels racionalitzadors dominis de la ciència i la tècnica), bé sigui als *poderosos* (retòricament encarnats, les més de les vegades, en personatges polítics que en nom de l'equilibri, la seguretat o l'estabilitat internacional, mobilitzen accions de la més variada gamma sobre els més dèbils –ciutadans, estrangers, poblacions indígenes, dones, infants...-), o a “l'egoisme naturalment humà” (com ho anomenen algunes de les variants nostàlgiques hobbesianes que provoca en aquell una hostilitat i indiferència total respecte el vincle que l'uneix amb l'altre). Aquestes i altres formes d'imputabilitat tenen per a l'autor, entre altres, l'efecte pervers de contribuir a difuminar, diluir i esborrar la diferència entre les accions humanes i els processos naturals; així, les accions humanes semblen dependre ara de les secretes forces naturals, mentre que els processos naturals (com el deteriorament de la biosfera) tendeixen, no obstant, a dotar-se de responsables humans que, curiosament, mai som nosaltres mateixos. Amb això, una i altra vegada, quedem com impeditos tant d'assumir la nostra quota de responsabilitat ja no només en el que fem o deixem de fer sinó en el que som o ens impedit ser.

En aquest panorama de tan interminables com intenses cadenes d'interdependència, enllaçades per “subjectes dèbils” amb identitats mutables, M.Cruz suggereix una decidida i ferma recuperació de la noció de subjecte (com actor amb voluntat de protagonitzar el seu destí) que inclou (com no?) una profunda revisió de la noció d'identitat. Perquè si efectivament, la responsabilitat, en paraules de l'autor, és *fer-se càrrec*, aquesta comesa s'inicia quan un es fa càrrec de si mateix, d'aquella amalgama complexa i contradictòria (i sovint inestable) de projectes, desitjos, interessos i anhels que anomenem, precisament, “identitat”. Des d'aquí, això és, fora de qualsevol concepció substancialista de la identitat, el nostre autor aposta per una consideració tan col·lectiva com vinculant del subjecte, acompanyant-la amb una evocació de la subjectivitat que queda fora de qualsevol individualisme unidimensional. Amb aquestes concepcions no clausurades del que som i del que ens fa ser com som, la responsabilitat avui ja no s'ubica tant en les conseqüències que es derivaran de les nostres accions, sinó en la nostra vinculació amb el que fem o deixem de fer. Ara bé, aquesta vinculació es forja, per a l'autor, en l'inevitable moment que a tots ens iguala: el moment de la decisió. Efectivament, el moment important, el moment en què l'agent estableix un vincle crucial amb l'acció és el que té lloc quan li toca decidir. I aquesta

Perquè si efectivament, la responsabilitat, en paraules de l'autor, és *fer-se càrrec*, aquesta comesa s'inicia quan un es fa càrrec de si mateix, d'aquella amalgama complexa i contradictòria (i sovint inestable) de projectes, desitjos, interessos i anhels que anomenem, precisament, “identitat”.

decisió no pot ser-nos robada per un "sotmetiment als fets" o per un "acatament de les normes". Al contrari, M.Cruz ens convida a aquella arendtiana il.lusió per "el possible", o millor encara, per "la possibilitat impossible" que no al.ludeix a un límit natural respecte el que ens podem proposar ni tampoc a un vaporós "anhel-de-no-se-sap-molt-bé-què" sinó a assumir el caràcter obert, indeterminat, no clausurat, del que podem ser, del que podem deixar de ser, del que podem fer o deixar de fer. Potser aquí estarem en condicions de lloar les virtuts de la tolerància sobre la que, d'una banda, polítics i intel.lectuals teoritzen i, de l'altra, la resta la

fem principi ètic de les nostres accions i relacions.

Malgrat haver llegit i (re)llegit el llibre una no pot desprendre's d'aquell (mal) son sentenciat per Einstein: "*podem fer el que vulguem però no podem determinar el què volem o què no volem*".

Anna Garcia

***Hacerse cargo. Sobre responsabilidad e identidad personal.**

Manuel Cruz. Paidós. Barcelona, 1999
140 pàgines. 1.400 PTA.

Convocatòries

Termini de presentació del IV concurs de joves sociòlegs.

Com ja sabeu enguany s'està promovent la IV edició del concurs de joves sociòlegs. Com les edicions anteriors, hi haurà un 1er premi i un accèssit. La dotació del primer premi puja aquest any 300.000 PTA i tots dos es publicaran a la Revista Catalana de Sociologia. Recordem als estudiants i llicenciats a qui va dirigit que **el termini de presentació dels treballs finalitza el proper 28 de febrer**. Per qualsevol consulta dirigiu-vos a la seu de l'ACS.

Cursos

Matrícula oberta del curs de recerca sociològica.

El proper dia 27 s'iniciarà el curs de recerca sociològica, que se celebra en la seva segona edició. La primera sessió anirà a càrrec d'en Raimon Bonal i el dia 10 de febrer començaran les visites als centres, el primer dels quals és el CIREM.

Cal recordar que la matrícula a hores d'ara encara resta oberta i que el curs només disposa de 15 places en total, les quals es van cobrint per rigorós ordre d'inscripció. El curs es valora acadèmicament i els preus són de 1.500 PTA pels socis de l'ACS i ALIES, i de 9.000 PTA pels no socis.

Des d'aquestes ratlles es vol agrair la col.laboració dels centres que participen en aquesta edició del curs.

Publicacions dels socis

- Qualsevol ressenya de les publicacions, estudis o investigacions dels nostres socis serà ben rebuda i publicada.
- Si desitgeu publicar un article, poseu-vos en contacte amb la Junta o amb la secretària de l'ACS.
- També exposarem qualsevol informació sobre jornades, congressos, seminaris i cursos d'interès que ens feu arribar.
- Us quedarem agraïts de qualsevol comentari o suggeriment que volgueu fer-nos.

Fitxa d'inscripció

Nom..... Cognoms.....

DNI..... Adreça.....

Codi Postal..... Localitat.....

Telf. -..... Correu electrònic

Quota Anual 5.000 PTA Estudiants 2.500 PTA (el 1r. any)

Dades per a la domiciliació

Banc o Caixa Codi

Agència Codi

Nº. Compte

Data..... Signatura

També podeu fer l'ingrés al compte núm. 2100-0963-62-0200027465 de "la Caixa" que té l'Associació Catalana de Sociologia. Per qualsevol consulta truqueu-nos al tels.93-270 16 20 o 270 16 51, de 17 a 20 hores.